

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 12.

Lýsingaprisur fyri þetta grein, 30 øyr, á forsiðuni,
20 øyr, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 19. mars 1938.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstodum
og skrifstovuni. Telf. 142.

12. árg.

Hitler hevur við vápnunum í hond ríkið
Schuschnigg frá og

týnt Eysturríkið

sum eitt sjálvstøðugt ríki og sett seg
sjálvan sum forara fyri Eysturríki og
Týsklandi.

Frakland og England mótmæla men
tora einki at gera.

Flestir kennarar av Hitler og
nazismuni vísu, at Hitler stóð
uppá lúr, fyrirleikadur at gloypa
Eysturríki. Men fáur hevði
ventað, at hann leyp á nú.

Tað kom tí sum humba, tá
ið tað frættist, at Schuschnigg
hevði givið eftir og latið Hitler
fingið loyvi til at seta nazistar
í Eysturríkis ríkisstjórn.

Nú visti verðin, hvat klokkan
hevði sligið:

Eysturríkið skuldi nazificerast
og kanska gloypast av Týsklandi.
So var:

11. mars koyrir Hitler við
vápnunum í hondum Schuschnigg
frá og setur nazistin Seyss-

Inquart til kanslara.

12. og 13. mars marsjerar
hann við einum veldigum her-
liði inn í Eysturríki og útrópar
seg sum forara fyri Eysturríki
og Týsklandi, sum hann pro-
klameras sum eitt ríki.

Tey demokratisku ríkin, Frak-
land og England, royna at mótmæla.
Men Hitler vísir tey
burtur við svarinum, at tað
rakar ikki tey, hvat ið Týskland
ger við Eysturríki.

Nú er bara at taka Spania
til Franco, og so kroysta livið
úr Fraklandi — so er rásin
klár at marsjera.

mest møguliga jørd undir rokt.

Men nú kom fram á valin
ein nýggjur flokkur, ið nevndi
seg vinnuflokkurin, og sum
segði seg — eins og eisini navnið
frálýsir — at representera odda-
menninar fyri teimum vinnandi
flokkinum í landinum, og hesin
flokkurin lýsti niður í sand og
osku oll hesi tiltøk, hinir flokk-

arnir vóru komnir við um at
menna um vinnulivið. Teir
sogdu og siga, at alt hetta for-
kemur landinum og forir alt
og oll at ormundahúsi. Hesir
menn hava landsins bjarging í

síni hond, bara allir landsins
veljarar taka undir við teimum
og seta teirra menn inn á ting.

Og teir hava fingið afturat sær
hin fyrrverandi sjálfstýris-
høvdingin Jóannes bónda Patursson,
sum av øllum alvi og við buldur
og gny elvir monnum og
kvinnum, sum jarðateig eiga og
venta nakran at fáa, at seta
fótur í og spennu ímóti, at henda
jarðamskipan kemur í gildi, tí
hon er víska leiðin at gera Fø-
royingar til ómegladýr og av-
reida teir við hold og háar til
Danskín.

Men ringt er hjá tí vanliga
fólki at fáa eygu á, hvat tað er,
ið hesir menn vilja og ætla.
Teir hava nú alla seinastu
tíðina tosað um eina uppgerð
við Danmark, eina uppgerð sum
skal miða ímóti, at Føroyar
taka ræðið og sjálvir skipa fyri
sinum landi. Men henda upp-
gerð og henda stjórnarumskipan
skal einki líkjast sjálfstýris-
uppskotinum, sum sýnast at
merkja eitt vist heimaraði eftir
eingilsum mynstri, tí hesir
báðir flokkar eru sum hundur
og kattur; og so er í øðrum
lagi at taka eftir uppskotinum
frá felagnum «Móti Loysing»,
sum hevur ta mest greiðu stóðu
stjórnarlaga sæð, ein stóða, sum
ger Føroyar til eitt frítt ríki,
ein stat, sum gongur sínar egnu
leiðir og ger sínar egnu lógir,
atuttan uppblending frá nakrari
síðu. Men heldur ikki her
tykist vinnuflokkurin við sínum
uppgjersroksi at hava nakran
skyldskap.

Maður, sum ger upp við
annan mann, keypmann ella
onnur, rýmir antin frá manni-
num ella verður hjá honum og
noyðist so at laga seg eftir
viðurskiftinum, hann hevur við
mannin.

Tann, ið uttanfyri stendur,
tykist tí einki annað at fáa
burtur úr vinnuflokkinum og
Jóannes bónda enn tað, at
flokkinur ikki er stovnaður
sum ein nationalur flokkur.
Er ikki stovnaður at verja
um føroysk eyðkennir og landið

í síni heild, men er ein reinur
økonomiskur flokkur, sum skal
verja og fjálga um serstok
økonomisk rættindi. Høvdur tað
í kvittanum fyrst og fremst at
køla burtur javnaðarflokkin, sum
hevur uppskot, ið ikki eru
reiðarum, bankmonnum og stór-
bóndum í lagi.

Var onnur stjórn á danska
ríkisvallinum, stjórn, ið við
góðum treysti vardi ríkumanns-
rættindini, mundi valla vinnu-
flokkurin fírt tilfíka atsókn móti
Danskínum og kravt uppgerð
við danska ríkið.

Hesir menn, sum eru á odda
í hesi atsókn, hava livað her á
landi fyrr og eru ikki so lágr
í gotuni, at teir ikki longu fyrr
hava sæð tað «skilaleysa» stýris-
lag, vit nú hava og kunnu hava
roynt at fingið tað umskipað.
Greitt er at síggja, at teir hava
tað í ætlan, at lógtingið skal
setast saman av reiðarum, keyp-
monnum, stórbóndum o. ø., og
so sum ifylli einstakan fiski-
mann ella skipara, i. v. s. út-
hella hvønn einasta ein, sum
ikki hevur heinleiðis økonomiskt
starv, og so víta vit, hvussu
skilið verður hjá fiskimanninum
og arbeidsmanninum: fáast at
falla í part við menn, sum
hava góðar tungur og góðar
pennar.

Nei, tað er at biðja fjøldina
vara seg og ikki lata seg upp-
osa og missa heilt skilið av
hestum ræðuliga gallrópum,
standurin hjá fleirtalinum í
Føroyum verður úr øskuni og
í eldin. Javnaðarmanna veljarar
eru ikki bangnir fyri at tosa
álvarsorð við Danskín og krevja
rætt sín og krevja eina stýris-
skipan, sum forðar Føroyingum
at ganga fram í øllum lutum,
men skulu samráðingar vera,
eru teir ikki til sinns at lata
vinnuflokksmenn verða ein-
samallari at bera krav fram.

Og skuldi nýtt stýrislag fingist,
stýrislag, ið miðar ímóti, at
fólkið fær meira ráð, og lagar
seg eftir Føroya serligu stóðu,
landslagi og fólkacyðkennum,
so fer sjálvandi ikki hvør Fø-
royingur at vera so gáløysin, at
hann gevur hesum flokki allar
fullmaktir og letur hann við
trøngum økonomiskum hug-
sýnum at skipa fyri øllum.

Javnaðarmenn eru sjálvsagt
ikki slíkir óvitar, sum hesir
halda, og eru heldur ikki, hvørki
so tankaleysir og so moralskt
ábyrgdarleysir, at teir hava í
ætlan at bera landið út í anarki
og óframkomiligt óføri.

Geir.

Efter et Ophold i
Danmark kan jeg an-
befale mig i al moder-
ne Maling, særlig frem-
hæves den plastiske
Maling.

M. P. Jacobsen,
Telf. 323.

Er hin danski eksport- urin kappingarføru?

Sum kunnugt er Danmark
eitt av teim fátækstu londum
uppá ráðproduktir. Ongu olju,
einki jarn, einki kol o. s. fr.
Tað skuldi so stalt borið illa
til hjá Danmark at kappast við
lond, ið eru rík uppá ráðproduktir.
Tá ið har afturat kemur, at hin
danski fakarbeidarinn er ein hin
best lønti í verðini, skuldi
kappingin givið Danmark lítlan
kansir.

Men so tykist ikki at vera.
Danmark eksporteraði fyri

196 milliónir í 1932	
213 —	í 1933
252 —	í 1934
283 —	í 1935
313 —	í 1936
395 —	í 1937

Dýrari tilfar, betri lønur og
kortini kappingarføru? Hvat
sýnir hetta?

Her er bara eitt svar at geva.
Tað er, at industrieksporturin
fyri mesta partin er treytadur
av arbeidaranna dugnaskapi og
arbeidsreiðskopnum.

Hesir báðir faktorarnir eru
teir avgerandi í allari kapping
nú á døgum. Og teimum við-
víkjandi hava Danir vunnid sær
orð av at standa eina fremstir
í verðini.

«Hin hægsti andaligi og handa-
ligi dugnaskapur og framlagasti
tekniska útbúgvan geva arbeid-
arum bestu umstøður til góðar
lønur innanfyri ta núverandi
privatkapitalistisku skipan,» er
ein setningur, sum ein má
ásanna sum verandi sannan,
hóast tað ikki er minni sann-
leiki: Betri og betri og fleiri
og fleiri maskinur tess minni
brúk fyri menniskja arbeids-
kraftini, og tess fleiri og fleiri
milliónur av arbeidsleysum og
tess minni og minni keypievni
hjá teim flestu brúkarum av
framleiðsluni, arbeidarunum, og
tess stórr og stórr yvirproduk-
tion og tess greifligari og greifligari
trínur hin ræðuliga myndin fram:

Milliónur av svøltandi menniskj-
um í eini verð við yvirproduktion
av øllum: mati, klæðum, brenni og
øllum tí, ið tørvur er á til livsins
upphaldan.

Føroyskur politikkur.

Ein má siga, at liv er komið
í føroyskan politik í seinastuni.
Her, ið áður bara vóru tveir
flokkar, sum stríddust, eru nú
heilur fyra, og sum tað sýnist
eftir blaðskrivningini, tykist har-
dagin ikki at fara at verða linari
enn á tí europeiska meginland-
inum, har tjakið um politiskar
hugsjónir er vorðið til ein
religiðshardaga.

Afturat teimum báðum flokk-
unum, sjálfstýri og sambandi,
sum í árávis bardust um viður-
skiftini Danmarkar og Føroya
millum, kom alheimsrørslan
socialisman, hvørja undangongu-
menn ávístu, at stríðið sjálv-
stýris og sambands millum var
komið upp í rashaft, var vorðið
ein eintáltaður leikur, ið elvi
hevði, at alt annað var slíðnað,
og at tað føroyska samfelagið
skruddi útav, og tað, ið mest
umgalt, var at hevja tann minna
mannin, i. v. s. fáa fólkinum
sum heild liviligari kor; og
grundarlagið fyri stýrinum og
umskipanini skuldi vera ein
socialistisk stýrisskipan, lagað
eftir serstöðu landsins og skapað
á tann hátt, at hon hóskaði við

tey núverandi økonomisku viður-
skifti í Føroyum.

At hitt fyrra stríðið millum
áðurnevndu flokkar ikki hevði
havt stórvegis dygga grundar-
stöðu, sýndist best við síðsta
val, tá eingin agitator um tað
gamla sambandsþokils: at
at loysa frá Danmark, fekkst í
lag. Eingin hoyrði viðari um
hetta, at tað, ið umgalt, var at
verja landið, at tað ikki skuldi
losna frá Danskínum, og tess-
vegna gekk sambandspolitikk-
urin, i. v. s. tann gamli sam-
bandspolitikkurin, nógv til afturs,
misti nógv fólk. Tað hevur eisini
tókst, at yngri kreftir, sum tíkið
hava sambandspolitikkinn hesi
seinastu árin, hava sýnt stóran
frambug og hava fingist at ganga
ógvuliga radikalar leiðir.

Inntokumáluni hjá javnaðar-
monnum vóru víðtíkin av so at
siga øllum lógtinginum, líkaleiðis
finansplanurin, og so fekkst í
lag, undirtikið av stórum lóg-
tingsfleirtali, ein jarðamskipan,
sum fyrst og fremst skuldi veita
pening til jarðabrúkið og hava
tað í hyggju at modernisera ein
forolodaðan vinnuveg og fáa